

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRĂȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălucitate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranțate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

N°. 142.

Joi, 27 Iunie, (9 Iuliu).

1885.

Brășov, 26 Iunie (8 Iuliu) 1885.

Dorința cea mai fierbinte a adversarilor noștri dela „Kolozsvari Közlöny“, „Ellenzék“ și „Magyar Polgár“ s'a împlinit, mai curând chiar de cum s'au așteptat ei înșiși.

Juriul pentru delictul de presă e strămutat dela Sibiu la Clușiu.

Avemă cu-o ordonanță ministerială mai mult, care ne dovedește, că așa este hotărât în statul celor ce conduc destinele statului ungar, ca toate să se îndrepteze spre Clușiu și spre Budapesta.

Sibiul era odinioară reședința guvernului și a dietei țării Ardélului. Astăzi nu mai e bună nici de reședință a unei curți cu jurați.

Ce cumplit s'au schimbat vremurile și omeni!

Eri alaltaeri trăiam încă în idea că și noi Nemaghiarii tragem ceva la cumpănă în acest stat, eram de credință, că și noi ne putem bucura cel puțin de libertatea individuală, ce-o garantează constituțiunea tuturor cetățenilor statului.

Amare iluziuni!

Ordonanța cea mai nouă a ministrului de justiție, prin care se strămută juriul dela Sibiu la Clușiu, ni-o spune clar și limpede: *Sunteți numai să fiți judecați, dar n'aveți destoinicie să fiți și judecători!*

De am fi priviți și noi, Românii și Sașii din Transilvania, ca cetățeni egali cu cetățenii maghiari, am trebui să ne bucurăm de aceleași drepturi și de aceeași încredere ca și aceștia.

Trebuie însă că suntem considerați numai de cetățeni de a doua mână, de vreme ce ni se încarcă în spinare tot numai sarcini și îndatoriri, er folosele și drepturile își iau toate drumul spre Clușiu și Budapesta.

Ce ăcece ministrul de justiție prin ordonanța sa cătră jurații sași și români din Sibiu?

N'am încredere în voi — le ăcece el — nu ve ținu destul de destoinici și patriotici, ca să puteți da și mai departe verdictul vostru în procesele de presă ale foilor române și săsesci.

Și ce ăcece ministrul cătră jurații unguri din Clușiu?

Am cea mai mare încredere în destoinicia și patriotismul vostru — le ăcece el — de aceea v'eu dau pe mână presa română și săsescă din Ardél convins fiind, că verdictele v'ostre vor fi în totdeauna după pofta inimei noastre.

Nu declară ore ministrul unguresc prin ăcece pe cetățenii din Sibiu de cetățeni de a doua mână, mai puțin calificați și îndreptățiți decât cetățenii din Clușiu?

Să nu uităm, că aici nu e vorba de anumite persoane, ci de poporațiunea unui oraș însemnat și de curentul opiniunii publice într-o țară întregă.

Ce au păcătuit jurații din Sibiu?

Nu scim să se fi redicat măcar o singură voce din sînul poporațiunii nemaghiare din Transilvania în contra lor, scim însă că unii fanatici din Clușiu s'au jăluit amar la guvernul unguresc în contra acelor jurați din cauză că au pronunțat mai multe verdicte achitătoare. Nu-i importă pe aceștia decă ele au fost pronunțate în totă regula și în cea mai bună

conștiință, destul că nu le-au plăcut lor, cari își arăgă dreptul de a fi numai ei singuri judecători noștri.

Guvernul, prin aceea că a cedat pretențiunii fanaticilor noștri adversari strămutându juriul dela Sibiu la Clușiu, a voit să ne arate și el la rândul său, că astăzi numai Maghiarul poțe să fie judecător în ăcece țară și că ceilalți cetățeni din Ardél, aprăpe două milioane, n'au aceeași îndreptărire și încredere înaintea stăpânirii, din care cauză trebuie să sufere o micșorare a libertății lor individuale, un fel de *capitis diminutio* fiindu declarăți incapabili de a fi judecători în procesele de presă.

Guvernul prin strania măsură, despre care vorbim, ni-a arătat însă mai mult decât atât, a dat pe față, că între el și între Românii și Sașii din Ardél domnesce cea mai mare neîncredere.

Unde e neîncredere, acolo e și nemulțumire. Mare nemulțumire trebuie să domnescă între Românii și Sașii transilvăneni, dacă guvernul se folosese de apucături, ca aceea cu strămutarea juriului, spre a da o lovitură libertății presei lor naționale.

Se înșelă însă ministrul de justiție dacă crede, că prin asemenea măsuri excepționale se va pute goni nemulțămirea din țară.

Ăcece nu se va pute goni, decât numai după ce vor fi delaturate toate cauzele ei. Prin aceea însă, că la multele rele se va mai adauge unul, deschidându-se o nouă campanie în contra presei noastre naționale, nu se va îndreptă nimic, ci nemulțumirea va crește.

Măsura ministrului de justiție cu privire la juriul în afaceri de presă este luată în prejudețul libertății și a drepturilor noastre cetățenești, este luată în mod odios în contra presei noastre naționale, este o măsură neprecută și nepolitică chiar din punctul de vedere al guvernului unguresc.

De aceea trebuie să o desăprobăm cu totă puterea convicțiunii noastre, ca pe o măsură ce nu poțe aduce nici un bine statului.

Convențiunea comercială cu România.

Mart în 7 Iuliu n., camera de comerț și industrie din Pesta și-a ținut ședința plenară. Intre obiectele puse la ordinea zilei a fost și cestiunea reînnoirii convențiunii comerciale cu România.

Președintele br. Kochmeister arată că, după părerea esperților, reînnoirea tractatului cu România, sub ăcece modalități, ar fi de dorit; presiul va pregăti un memorandum, pe care îl va supune ministrului său unei noue ședințe plenare.

Membrul camerei Iacob Weitzenfeld doresce, ca la o eventuală reînnoire a convențiunii cu România să se desființeze toate ordinațiunile, ce sunt în putere cu privire la șederea streinilor în România, prin care supușii altor state nu se bucură de aceleași drepturi cu Românii. De ăcece în România trăesc peste 100,000 de supuși austro-ungari, cari suferă sub aceste dispozițiuni, trebuie să se țină seama de aceea, ca libera migrațiune — fără deosebire de religie — să li se asigure. După părerea vorbitorului, cel mai bun lucru ar fi crearea unui tarif autonom, dar o propunere în acest sens nu face, ci acceptăză declarațiile esperților, deși el e convins, că Ungaria nu va fi în stare să încheie cu România un tractat, care va folosi comerțului și industriei unguresci.

Membrul camerei Moriz Wahrman e de părere,

că să se încheie un tractat cu România, dacă succede a obține condițiuni favorabile, care să asigure interesele comerțului și industriei noastre și dacă dorințele exprimate de Weitzenfeld, cu privire la egala îndreptărire a supușilor austro-ungari cu Românii, se aducă la valoare în tractatul ce s'ar încheia.

Adunarea a luat o hotărare în sensul exprimărilor lui Weitzenfeld și Wahrman, precum și d'a se supune memorandumul ce se va imana ministrului, unei ședințe plenare a camerei.

Mai interesant este raportul camerei de comerț și industrie din Cinc-biserici. Mai înainte constată, că în cercul acestei camere în timpul de față nu se află nici un întreprinzător, industriaș sau comerciant, care să aibă vr'o afacere cu România. Și nici nu e cu putință ăcece în împregiurările esistente.

Înainte de toate Românii, conduși de ură națională și de dușmănie politică în contra Ungariei, pună nisuițelor noastre astfel de pedee, încât nu se poțe obține un esport care să se renteze. Comerțul nostru în România — ăcece raportul — e în scădere, deși sunt 106,000 supuși austro-ungari în România, pe când ceilalți supuși streini sunt în număr foarte mic dar favorizați de Români. Englezii și Grecii mai ales au pietele de cereale în mână lor; ba Englezii au în mâni lor cele mai multe case de bancă, dominăz piața de cărbuni și coloniale și au o pozițiune tare prin „The Sulina Elevators Company limited“, întemeiată cu un capital pe acții de 1 milion mărci; au agenții de navigațiune și impoțe cele mai multe mașine și mărfuri de lână. Tot ășa de favorizați sunt Germanii și Francesii. Din contra Ungaria n'are în România nici o întreprindere cu capitaluri mari, esportul nu e cum ar trebui în comparațiune cu trebuințele țării în articole de industrie etc. Convențiunea cu România nu ne-a servit spre nici un folos. Arbitraritatea României s'a manifestat totdeauna în contra monarhiei noastre — continuă raportul, care condamnă contribuția patentelor în România, purtarea funcționarilor vamali, precum și faptul că fiorinul e socotit de autorități pe 2 fr. 30 c., er nu pe 3 franci; ăcece mai departe că cu debitorii români e cu neputință să obții o învoială cavalerescă. Raportul conchide, că după părerea camerei nu e de dorit reînnoirea convențiunii comerciale, deăcece esportul Austro-Ungariei, și anume al Ungariei nu se află pe trépta dorită.

SCRILE ȚILEI.

În 18, 21 și 22 Iunie s'a ținut esamenul oral de maturitate la gimnaziul și școla comercială română din Brășov. Din 20 școlari — la gimnaziu — s'au declarat maturi 16: Gheorghe I. Bogdan, Virgiliu Berar, Leonte Moldovan, Ion Haller, Ion Coleș, Alecsandru Baboian, Zaharia Panțu, Gheorghe Teclu, Ion Teculescu, Ion Petric, Nicolae Pușcar, Gheorghe Sima, Aureliu Tincu, Ion Prișcu, Valeriu Perșenar și Nicolae Stăncioiu; 3 înși nu au fost admiși, er unul a fost respins până la toamnă; la școla comercială s'au declarat maturi toți 8: Aron Moșoiu, Victor Jaja, Gheorghe Frigător, Dominic Raț, Moritz Stambler, Dumitru Pop, Nicolae Bobeș și Oncioiu Iosif.

Mareșalul Curtii M. Sale împărătesei-regine br. Francisc Nopca s'a făcut membru fundator al reuniunii de maghiarisare din Clușiu cu 200 fl.

Mauriciu Iókai a publicat în „Nemzet“ următorul apel în favoarea reuniunii ardelen de maghiarisare: „E legion numărul acelora, cari cer dela mine autografe pe sēma colecțiunilor lor. Am destule și dau bucuros, dar nu de geaba. Cine trimite la redacțiunea ăcarului „Nemzet“ pe sēma reuniunii culturale ardelen or și ce sumă, care însă nu poțe să fie mai mică decât de 2 fl., va primi din manuscrisele mele o foieță întregă cu subscrierea mea. Bani incasați se vor publica și se vor trimite în totă luna reuniunii culturale ardelen. Mauriciu Iókai.“

În ținutul Aiudului lipsa de nutreț pentru vite e atât de mare, încât omeni caută să scape de ele

vânzându-le, dar n'are cine să le cumpere. Despre un mare proprietar se știe, că și tăia unul după altul boii, ca să dea muncitorilor săi de mâncare.

—0—

În mai multe comune din Țara Bârsei mai bănuie încă bôla de gură și de unghii printre vite, și în unele părți și inflamația de splină. În Bodu peste 12 vite s'au aflat că suferă de această bolă.

—0—

Ni se scrie din Ileni cu data 6 Iuliu n.: »In comuna Ileni, comitatul Făgărașului, în 4 Iuliu pe la 12 ore noaptea a izbucnit un incendiu, care a prefăcut în cenușe mai multe șuri și grajduri; în unul din acestea a ars și o vacă, pe care vrându să o scotă afară o femeia a intrat în grajd, însă fiind legată vaca nu o a putut scote. Până se iasă afară femeia a impersurat focul și de abia a aflat ușa grajdului; prin foc eșind afară i-a ars o parte de obraz și o mână. Dintre nenorociți numai doi au fost asigurați și aceia pre sume mici. Paguba se urcă la 700 fl. Ar fi de recomandat, ca toți țeranii să se asigureze în contra focului.« — R.

—0—

În Zimong din Croația a fost o demonstrație antimaghiară. O cetă din popor a spart toate ferestrele hotelului »Europa«, fiindcă proprietarul pusese firma ungară: »Europa szálló.«

—0—

Poliția din Viena publică următoarele: Un pachet postal expedit din Bucuresci la Viena în 7 Februarie 1885 a dispărut pe teritoriul ungar. Pachetul conținea 12 scrisuri de ale creditului funciar rural român la 1000 franci, Nr. 17.734, 20.796 până la 20.800 incl., 20.855 până la 20.870 incl., cu cupoanele dela 1 Iuliu 1885; apoi 29 losuri genovese Nr. 13.275, 15.406, 15.490, 18.201, 18.904, 18.962 (tasă cu 65 de fl.) 19.241, 19.476, 19.531, 19.540, 19.900, 20.013, 20.461, 20.820, 21.078, 21.244, 21.526, 21.560, 21.981, 23.102, 23.321, 25.135, 26.003, 29.242, 36.559, 44.997, 46.661 și 57.917.

—0—

La tragerea dela 15 Iunie n. a losurilor de Buda câștigul principal de 20.000 fl. l'a făcut losul Nr. 22.533, care nu s'a ridicat până acum. Avisul celor care au acest los.

—0—

Prin unele cercuri politice circulă șgomotul, scrie »Românul«, că guvernul nu pare dispus a grăbi reînnoirea convenției comerciale cu Austro-Ungaria. El ar voi ca, cel puțin pentru un an, să se aplice și acestei puteri tarifului general.

—0—

Regele României a primit din partea Ducelui de Saxa Altenburg o scrisoare, prin care îi face cunoscută căsătoria vărului său Principelui Albert de Saxa Altenburg, duce de Saxonia, cu Principesa Maria, văduva Principelui Enric al Țărilor-de-jos, fiica Principelui Friederic Carol Nicolae al Prusiei.

—0—

Joi în săptămâna trecută, la orele 6, s'a ținut în grădina Cismigiului din Bucuresci examenul de gimnastică și instrucția militară al elevilor școlilor primare din Capitală, scrie »Voința Națională«. Au asistat la acest examen din partea ministerului instrucției publice d. Sp. Haret, directorul general al ministerului, și d. V. Șaicaru, membru în consiliul permanent al instrucției, din partea ministerului de școala d. maior Veropolu și din partea comunei d. r

FOILETONŪ.

Esteriorul bărbaților mari.

(După Dr. P. R.)

Este de un deosebit interes, nu numai pentru aderentul unui mare bărbat de stat sau pentru școlarul unui renumit învățat sau pentru adoratorul unui scriitor, poet sau compozitor excelent, ci în general pentru oricine și care omul cult, a avea o imagine clară despre esteriorul bărbaților mari din trecut și prezent. Bogatul, care se interesează de arte și științe, își împodobește păreții odăii sale cu tablouri și își umple albumul cu fotografiile bărbaților însemnați; însă staturile și tablourile ca produse ale artiștilor, mai mult sau mai puțin abili, în cea mai mare parte, chiar dacă nu sunt numai produse ale imaginației, ci autentice, nu prezintă o copie fidelă a esteriorului, căci sunt idealizate cu scopul de a înfrumuseța prin corp »interpretul sufletului« și a marca însemnătatea spirituală a bărbatului și prin esterior. În cele următoare vom încerca a prezenta niște tablouri fidele a câtorva bărbați mari pe baza biografiilor demni de creștinătate, care n'au fost predominanți de intențiunea de a idealiza.

Kant dice într-un loc în Antropologia sa: »Când cetim un om auzind povestindu-se viețile și faptele unui bărbat, care prin talentul, meritul său rangul său a

căpitan Georgescu Năsturelu. Grădina era plină de lume. Elevii în număr de aproape 400, cei mai mulți îmbrăcați în uniformă de Curcani, au făcut cu multă precizie diferite exerciții militare de gimnastică corală și au răspuns la cestiunile de instrucție militară cu multă esacitate, ceea ce face onor neobositului lor instructor militar, d. sergentul adjutant C. Demetrescu. După terminarea examenului, micul batalion scolar cu drapelul oferit de d. A. Stolojanu, ministru al domeniilor, a defilat, cu muzica în cap, pe dinaintea comisiunii esamiatore și s'a îndreptat spre Bulevardul, unde s'a oprit în dreptul statuei lui Mihaiu Viteazul.

—0—

Tribunalul de comerț din Bucuresci a declarat în stare de faliment pe d-na Paul, proprietara prăvăliei »La Compagnie Roumaine« din Bucuresci, și a dispus sigilarea magazinului și arestarea d-nei Paul la locuința ei. De asemenea au fost declarați în stare de faliment frații Crețoiu, băcani-toptangii din strada Gabroveni.

—0—

Direcțiunea poștelor și telegrafelor din România a luat dispozițiune, ca telegrafistele să porțe, în timpul serviciului, îmbrăcăminte uniformă și cât se poate de simplă.

—0—

»L'Indépendance Roumaine« primesc din Paris știri, că s'a regăsit averea răposatului prinț Mihai Sturza, avere care s'ar urca la suma de 400 milioane. Avera aceasta fusese așezată de prinț în numele prințesei, în nise ocne de cărbuni din Anglita. Prințul Gr. Sturza, fiul prințului Mihail, aflând despre afacere, s'a dus în Anglita cu avocatul d-sale d. Nicu Aslan, și după ce a promis proviziuni bune la mai mulți oameni de afaceri, aceștia l'au pus pe urma averei. Prințul Gr. Sturza a promis 20 la sută aceluia, care l'au ajutat să găsească averea tatălui d-sale, de care prințesa voia să-l demostenască. Moștenitorii Sturza oferă deja 100 milioane prințului Grigore, ca să renunțe la orice alte pretențiuni.

—0—

Un proces criminal în Deva.

Deva, 4 Iuliu n. 1885.

Înainte tribunalului reg. din loc, s'a pertractat știrile acestea un proces criminal, interesant și instructiv din multe puncte de vedere.

Pertractarea s'a început Marți, la 30 Iunie, și a durat până Joi, la 2 Iuliu, după amieză. Au fost acuși 13 inși, dintre cari s'au prezentat numai 10. Au mai fost citați, parte ca dăunați, parte ca martori, 60 de persoane. Faptele condamnabile s'au săvârșit în părțile fostului district al Zarandului.

Tribunalul a fost compus din: Ioan Moșu, jude reg. de tribunal, ca președintele pertractării finale, — Iosif P. Gerendi, jude de tribunal, și Alesiu Boros, jude la judecătoria din Deva, ca votanți, N. Herszenyi ca notar. Ca acuzator public a fost N. Solyom, sub-procuror reg.

Primul și principalul acuzat a fost: Emeric Baternai, adjunct notar, un tânăr de vreo 24—25 de ani, fiul notarului suspendat Atila Baternai, de la Cristior, de lângă Bradu. Acest acuzat este bine dezvoltat, robust, cu o privire sălbatică, barba roșie și cu un aer îndrăzneț și nepăsător. Al doilea acuzat a fost un jude comunal, er ceilalți nesce țărani români din părțile Zarandului.

Primul acuzat a fost pus în stare de acuzare

pentru crima de omor, săvârșită cu voință (§ 279 și 289 din cod. gen.), pentru crima de vătămăre grea trupescă (§ 301 din cod. pen.) pentru crima de escrocheria sau plăsmuire (§ 350 și 353 ali. 2 cod. pen.), apoi pentru alte crime și delict precum: abuz de oficiu (în trei rânduri), calumnia (§ 258 cod. pen.) contra președintelui de tribunal F. Solyom Fekete, pentru atacarea persoanelor și averilor private (§ 418 cod. pen.), pentru escrocheria sau plăsmuire (§ 350 și 353 alin. 2 din cod. pen.), vătămăre trupescă și de onor ș. a. Al doilea acuzat a fost pus în stare de acuzare pentru crima de escrocheria sau plăsmuire, er ceilalți acuși pentru delict deosebite.

Înainte de toate s'a constatat numărul celor prezenți, apoi s'au cetit actul de acușare și motivele pe care se bazează. În două zile s'au ascultat dăunații și martorii și abia a treia zi s'au ținut pledări și s'a pronunțat sentința. Procedura de documentare a decurs încet, pentru că martorilor li-s'au pus multe întrebări cu și fără cale.

Din totă pertractarea însă, ascultarea martorilor a fost cea mai interesantă și instructivă. Forțe arare tirania modernă s'a împărțit atât de viu, ca tocmai la această pertractare finală. Urmările creșterii răcâte și condamnabile, fudulia familiară și națională, — abuzurile de putere oficială și de încrederea publică, pofta de răsunare și de câștig nemeritat, încrederea vană și imbuibătura, tirania și pofta de a face rău aceluia după urma cărora trăiesc, der mai ales ura națională de mult nu s'a dovedit atât de eclatant, ca tocmai la această pertractare.

Fasiunea martorilor dată sub jurământ ne arată evident, la câtă tiranie și nedreptate a fost și este supura populațiunea română din părțile fostului district al Zarandului. Cum nise oameni fără creștere, fără studiu, fără nici o avere, fără frică de Dumnezeu și lege, lipsiți de orice simț omenesc, tiranizează, despăia și maltratează și și nopte pe pacinici cetățeni, fără control și fără ca autoritățile competente să ia măsuri cuviincioase la timp. Am mai esperiat la această pertractare, cât de mari sunt suferințele poporului român și cât este și poate fi el de îndelung răbdător, față cu aceia pe cari el îi susține și îi scutesc și cărora, în loc de rău, le răspaltesc cu bine sau cu bună voință, — și totuși el este cel osândit, cel desconsiderat și în veci persecutat. Der să vedem câte-va scene din acest proces criminal. (Va urma.)

—0—

„Cultur-egylet“ în Blășiu.

Blășiu 5 Iuliu n.

Domnul corespondent »Brutus« din Blășiu și-a fost exprimat mirarea, că cum de în Blășiu Maghiarii n'au fundat încă o filială a faimosului »Cultur egylet«. Cu această ocaziune viu a vă face cunoscut, că Joi în 9 st. n. se va ține aici o ședință pentru constituirea unei asemenea filiale după care va urma banchet. Membrii, respective invitații sunt toți Unguri cu puține excepțiuni de Jidovi, Armeni și alți afini de ai lor și o oia perdută, un Român făcut membru și el prin amenirile pinteților.

Aci vă alătură copia unei invitațiuni ungară din cele ce s'au pus în circulațiune.

Din această invitațiune veți vedea, că comitetul executiv al Kultur-egyletului din comitatul Albei inferioare a imputernicit pe d. Zejkfalvi Zejk Iozsef de-a înființa o filială în Blășiu. Veți vedea mai departe, că afacerea constituirea unei asemenea filiale este declarată de cesti-

devenit mare, de comună suntem îndemnați a ne închipui în imaginațiunea noastră o statură respectabilă; er din contră, când cetim despre viața unui bărbat delicat și blând în caracterul său, ne închipuim o statură mică și flexibilă. Nu numai țeranul, ci și un om destul de cunoscut cu lumea se simte străin, când i se prezintă eroul, — pe care el și l'închipuia ca pe un om mitel, — înalt și robust.

Este într-adevăr lucru remarcabil: Mulți bărbați, cari au eselat cu spiritul lor, poate majoritatea, au fost mici la corp sau numai de statură mijlocie. Să ne gândim numai la Cromvell, Frideric cel Mare, Napoleon I! Prințul Eugeniu de Savoia, nobilul cavaler, a fost, precum se știe, mic și slab, cu esteriorul lui nu împunea de loc. Mareșalul de Luxemburg avea un corp slabănog și incoaiat. Moreau de Tours dice, că toți copiii principelui Condé au fost aproape pitici, și că renumitul comandant ar fi șis: dacă nămul meu va merge totu așa, în curând nu va mai fi nimic de el. Agesilau, unul din cei mai însemnați comandanți din anticitate a fost mic de statură, nedezvoltat și olog.

Cei mai renumiți filosofi, Aristotele și Kant, au fost mici la corp, Spinoza și Leibnitz încă n'au avut o statură mare. Chrysipp, un scriitor foarte productiv și al doilea întemeietor al școlii

stoice — despre care se dicea că se nu fi fost el, nu esista, — a fost un bărbat mitel, a cărui statuă în Kerameikos mai nu se vede când stă un cal lângă ea, de aceea inimicul declarat al doctrinei sale Carneade îl numia »Kryssippos.« Moise Mendelsohn căpeta ca copil diligința și încordarea lui spirituală exagerată o bolă de nervi, care avu de urmare strimbarea coloanei vertebrale și suferință continuă. Despre Ionu Gottlieb Fichte dice fiul său I. H. Fichte: »Mic, dar de un fizic puternic și format, avea mult sânge și mușchi puternici; corpul său se pare, că din cauza impregiurilor nefavorabile din tinerețe a fost împedat în dezvoltarea sa.« Hegel era ghebos; munca spirituală neîntreruptă ani întregi i-a crețit fruntea și obrazul, trăsura lui se păreau bătrâne și veștite. Filosofii Schopenhauer, Lotze, Schleiermacher, filologul Ritschl și alții nu erau mari la statură.

Mama marelui matematic Newton, după cum dice biograful lui, Brewster, l'a nascut pe Newton înainte de vreme. Copilul era de o micime neobișnuită și cu o structură atât de slabă, încât două femei, cari aveau să îngrijască de el ca să mai prindă putere, credeau că are să moră. Newton a povestit d-lui Conduit, că el a auzit dela mamă-sa, că când s'a nascut a fost atât de mic, încât putea încăpea într-un

une de viață și mare gravitate. Invitațiunile, ce sunt subscribe de Finna Istvan și pörta data de 2 Iuliu se fac pe ziua de 9 Iuliu la orele 9 ante-meridiane în sala de așteptare a gărei dela Blașiu. După adunare va fi banchetă în birtul de aici.

Vederamo!

Scipio.

Deșiu, Iunie 1885.

Domnule Redactor! O administrația mai destrăbălată decât a noastră nu se poate găsi pe fața pământului. Sau creată și se crează atâtea posturi de funcționari de totă specia, încât finanțele statului se vor ruina total, și urmarea va fi un proletariat cumplit.

Între altele s'au creat posturi de inspectorii silvanali cu salar de grase de câte 1200 fl. S'au impus comunităților, bisericilor și școlare, cari posedă câteva jugere de pădure să solvace 200—300 fl. ca salar unui pădurar și nu este destul că acesta trage salar atât de mare, ci se lasă comunitățile în prada lăcomiei acestor oameni, dintre cari mulți fără de suflet și conștiință. Etă exemple:

În zilele trecute un candidat de avocat dispută cu un inspector silvanal. Focul disputei mă făcu să întreb pre candidatul de avocat, ce este obiectul convorbirii lor. Atunci acesta îmi enară, cum inspectorul silvanal a pedepsit pre un biet om pentru un băț de lemn tăiat din pădure cu 150 fl. și cum îi este închisă calea de ași pute afla mântuire, fiind forul I de judecare însuși inspectorul, era al II for fiind compus din inspector și din comitetul central comitatensu.

Unul din acești inspectorii necontrolați de nimene, umblă prin comunele învecinate cu Deșiu, centrul administrației comitatense, intimidă pre judele comunal, pre curatorul bisericesc, să-i dea contract pentru o sumă anumită, cine scie pentru ce secături de planuri, ce afirmă că are să facă. După informațiile luate, acest inspector silvanal contra legii poftesce dela comune plată pentru facerea planului de tăiat parul pădurei și anume sub pretextul meschin, că trebuiesc măsuri pădurea din nou, căci măsurarea făcută cu ocazia segregării a fost superficială. Și așa papă tot venitul, ce l'ar aduce pre lângă dările cele grele bietului proprietar pădurile proprii. Astfel de contracte încheie inspectorul cu fiecare comună și etă-lă că și face venituri din spinarea bietului popor. Și lucru de mirare, abuzul ce l'au face nu-i vedit de nimene. Ochii administrației stau închiși față de asemenea fapte sèveșite de inspectorii, cu foarte puțină excepție, maghiari séu maghiarisați.

Însé prin aceste statul, în ală cărui nume se comită astfel de abuzuri, își pierde tot mai mult din autoritatea sa și sémënța anarchiei prinde rădăcină cu multă ușurintă.

Abuzul ne mai pomenit se face cu împărțirea drumurilor comitatense și cu modul de luare în sémă a plăteșilor (movilelor) de piatră. Cei mai mulți săteni plătesc cu banii partea lor din drumuri; aceștia rêmăn scutiți, însé partea ce avéu sé o daci ei, se pune în sarcina celor cari nu au solvit nimica. Sute de acești nedreptățiți au venit la Deșiu sé și caute dreptul, dera cât vor fi aceia, cari au renunțat de ași mai face spese zadarnice!

Ce durere trebuie sé simță astăzi Românul de inimă, când aude pre poporul de réndu dicéndu cu oftare: Am ajuns acolo, că astăzi domni nostri de Români, cari ni-arú scie da învățatură în necazurile nostre, — nu mai cutéză...

La alegerile de juđi comunali rareori se întéplă alegeri, cele mai multe acte de alegeri sunt impuneră din partea solgăbirului. Așa s'au întéplăt mai deunădi în comuna Poiana Cicului, că pre când poporul era adunat la casa comunală pentru alegerea judeului, solgăbirul dete afară din casă pre popor, carele protestă contra candidarei unuia, pre carele îl voia solgăbirul. În astfel solgăbirul numi, fără concursul poporului în chiar contra espreei lui dorințe, jude comunal pre individul, pre carele poporul nu-l voia fiind compo-

mis cu defraudări. Recursul înaintat de popor nu se mai rezolvă.

Câte și mai câte de aceste se întéplă fără de a veni la cunoștința publicului celui mare, căci cei mai slab își pierd curagiul și află mai consultă a se pitulă, decât ași mai ația ura și mânia celor dela putere asupra-le.

Până când va dura această epocă demoralizătoare, care slăbesce Statul? Furia maghiarisirăi i-a orbit întră atâta, încăt nu védú că cu modul acesta ne slăbesc pre noi, dară se duc și ei la peire.

Furius Camillus.

SOCIETATEA „TRANSILVANIA“

Acéstă societate avédu vacant un stipendiu în sumă de una-mie-șese-sute lei anual, cu începere dela 1 Octombrie 1885 înainte, se aduce la cunoștința doritorilor d'a-lu obținé, că se publică concursul pentru ocuparea lui.

Acest stipendiu este destinat pentru studiul medicinei la universitatea din Viena. Sunt admiși la concursul numai tineri români din țerile de peste Carpați.

Doritorii d'a-lu ocupa vor înainte cererile lor inscris, către comitetul societății Transilvania, în Bucuresci, strada Plantelor No. 24, cel mult până la 1 Septembrie stil nou a. c., și le vor însoți de următoarele acte:

1. Certificat de botez;
2. Certificat că a terminat liceul și că a depus bacalaureatul (maturitatea);
3. Certificat de pauperitate;
4. Să ia îndatorirea a se conforma dorinții exprimată prin art. 4 din statute, d'a și aplica cunoștințele în partea locului, și în fine a 5-a Să și ia îndatorirea ca în termenii prevéduți în programa facultății de medicină sé și facă neapératú esamenile.

Neindeplinirea acestei îndatoriri atrage dupe sine pierderea stipendiului.

Pot concura atâtu studenți începători cât și cei mai înaintați în studiul medicinei.

NB. Onor. redacțiunii ale diarelor române, cu deosebire cele de peste Carpați, sunt rugate sé binevoiescă a reproduce presenta publicațiune de concurs.

Președintele societăți: Gener. G. Adrianu.

Secretar: D. Precup.

DIVERSE.

Directorul de teatru arestat. — »Luptă« din Iași relatează următoarele: De cât-va timp o trupă dramatică israelită dedea reprezentații în orașul Iași la Pomu-Verde. Zilele de spectacol și mai cu sémă Sambetele o afluență considerabilă se vedeă în acea grădină. Era și pentru ce. Directorul trupei numit Horovitz cumula funcțiunile de actor, director, traducător, compozitor și autor. Intreg repertoriul dramatic francez și german era prefăcut sub mâna abilă a lui Horovitz în piese de teatru ovreesc; totul se juca la Pomu-Verde sub numiri schimbate, stălcite, cu scene transformate, încăt dacă autorii originari arú fi védut și audit piesele lor, s'arú fi cutremurat de gróză. Horovitz dădea publicului spectacol destul și prea destul pentru banii incasați. Unele piese s'au ridicat până la 10 acte și 20 tablouri, jucându-se până pela 2 despre ziua și continuându și séra următoare ca tragediile grece séu triloghiile lui Wagner. În tot casul la Pomu-Verde nu s'au védut piesă cu mai puțin de 14 tablouri. În plină prosperitate și în mijlocul vuetului voios ce se continuă până în adâncul nopții, fericitul Horovitz a trebuit totuși sé și védă nenorocirea. În o bună dimi-

nță, parchetul de Iași primă hârtii în regulă din Pesta, din care rezultă, că iscusitul director, în trecerea lui cu trupa în capitala Ungariei, ar fi luat o garanție de vre-o 1500 florini dela cineva și că ar fi părăsit acel oraș uitându sé dea garanția înapoi. Cu alte cuvinte era inculpat de un abuz de încredere. Poliția a pus mâna pe el și pe cât am aflat se fac formalitățile de extradare. Un glumeț calamburist dicea, apropo de arestarea lui Horovitz pentru istoriia din Pesta: »Bietului Horovitz i-a mersu foarte bine cât timp a făcut numai drame; o singură comediă a făcut și el în viața sa la Pesta și a și pățit-o.«

*

*

Copilul monstru. — În ziua de 4 Iunie curent, o femeie din comuna Dudu, județul Olt, a născut un copil diform, lipsindu-i cerul gurei, cu botul ca de câne, gura sub bărbă, tăiată la o parte până la urechea siângă, gingia d'asupra eșită afară în lungime ca de trei degete, tot în forma botului de câne. Atât mama cât și copilul sunt sănătoși.

Nou abonament

la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Iuliu st. v. 1885 se începe un nou abonament, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„ șese „ 6 „

„ un an 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„ șese „ 20 „

„ un an 40 „

NB. Prețurile acestea le-am fixat spre a ușura abonaților nostri din România plata abonamentului, fără a mai socoti agiul.

Rugăm pe domni abonenți, ca sé binevoiască a și reînvi de cu vreme abonamentului, ca sé nu se înterupă expedițiunea diarului.

Domni ce se vor abona din nou sé binevoiescă a aréta și posta ultimă.

Administrația „Gazetei Transilvaniei.“

Cursul pieței Brașov

din 8 Iuliu st. n. 1885.

Bancnote românesci	Cump.	8.90	Vend.	8.94
Argint românesc		8.80		8.85
Napoleon-d'or		9.84		9.86
Lire turcesci		11.15		11.20
Imperiali		9.94		9.97
Galbeni		5.80		5.84
Scrisurile fonc. »Albina«		100.50		101.—
Ruble Rusesi		124.50		125.
Discontul		7—10 %		pe an.

Pentru o prăvălia cu mărfuri mixte în Hașegü se caută un învățacel. A se adresa la d-lă Bucur Popovici, comerciant în Hașegü.

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

tororașu. Descoperitorul legii de gravitațiune a fost un bărbat mic de corp, mai târziu totuși încetva corpulent. Renumitul astronom Kepler dice despre sine, că s'a născut după 7 luni; figura lui a rămas totdeuna mică și slăbănogă, corpul séu debil și delicat a fost supus la mai multe bóle. Botanicul Linné era de mijloc. Când s'a născut Voltaire, veniunile lui n'au cutezat sé-lă ducă în biserică, de frică sé nu móră, ci l'au botezat acasă; noué luni nu se șia că va trăi séu va muri, numai după aceea s'a mai întéplat și a dat semne de viétă. Și ca bărbat și om bétrenu a fost micul, debilul și ghebosul lui corp așa dicéndu numai o cójă subțire a spiritului séu creator. Rousseau dice despre sine, că s'a născut slab, bolnăvicios, cu puține semne de viétă.

Și istoricul engles Gibbon, renumitul economist național Smith, poetii Boileau, Petrarca și Schiller, fiziologul de Haller, Melancton, artistul Chopin, au fost slab și bolnăvicioși când s'au născut. Poetul roman Terențiu, care a murit în vate de 26 de ani, »fuisse dicitur mediocri statura, gracile corpore, colore fusco« (Sueton). Horațiu, după ce a fost mic, dar robust. (Epist. I. 20, 24 și 14, 15). Despre Milton dice biograful séu Alfred Tennyson: »Nu era mare de statură, ceva peste mărimea obișnuită.« După Moreau de Tours Pope, era nedevol-

tat poetul Leopardi, a murit de vreme. Michel Angelo a avut în tinerețe o constituțiune delicată, mai târziu s'a făcut corpul séu mai puternic. »Era slab, dar avea vine puternice și era osos; umeri largi, de statură însé mică« (Grimm). Componistul Haydn era mic de statură, dar trunchios și osos. Corpul mic și slab al lui Mozart se mai desvoltă în anii din urmă; capul era cam mare, mâinile și picioarele mici. Beethoven nu era înalt, dar avea mușchi puternici. Un përu lung și creț acoperea capul lui peste măsură de mare. Statura lui Schubert era de mijloc; spinarea și umerii rotunđi, brațele și palmile cãrnose, degetele scurte. C. M. de Weber a fost bolnăvicios, slab și mic de statură; mergea ca și cum ar schiopăta.

Că nu trebuie sé fie toți eroii de spirit, toți bărbății, cari s'au distins prin operele, creațiunile și faptele lor, mic de statură, ne dovedesc Cesar, Carol cel Mare, asemenea Wallenstein, Gust. Adolph, Vaschington și un bărbat de stat, mare la corp și mare la spirit, care trăiesce și ađi. Cicero era svelt, gatul séu lung și subțire; o inflamațiune, ce o avea la picior, o ascundea cu toga. Filosoful Zeno, întemeietorul școlii stoice, era poreclit pentru figura lui lungă și trasă »palița egiptenă.«

În epoca de înflorire a literaturii romane sta lângă

micutul și grosul Horațiu, lungul Virgil. Ariost era bine crescut și înalt; fisionomia lui plină de espresione; përu séu negru și creț încărunț de timpuriu. Umerii erau largi și ceva strimbați, ca de comună la cei ce se ocupă mult cu cetitul. Figura frumósă și înaltă a lui Tasso era regulată, esteriorul lui aréta un bărbat însemnat. Poetii mari germani, Schiller și Goethe, precum se scie, nici la corp nu au fost mici.

Componistul Händel avea o figură mare și binefăcută. Schumann asemenea. Renumitul virtuos în violină Paganini era înălțior, tras și slăbuț. Fisionomia și întreaga lui ținută are espresionea unei compătimiri profunde, mai că l'ai putea numi melancolia personificată. Prin mersul séu târziu și clatinându-se, Paganini aréta înălțimea spiritului séu, dice biograful séu Schütz; și costumul lui e foarte simplu și complimentele lui înaintea publicului exprimă umilință. Un përu negru ca péna corbului cade în bucle pe spate, melancolica paliditate a feței lui galbuie este totdeuna impunătoare. El mai are un nas mărisor și o frunte lată, în tôte trăsurile feței se vede un suflet sdrobit prin esperiențe dureroase și suferințe crude!

(Va urm.)

Cursul la bursa de Viena

din 7 Iuliu st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna market, including exchange rates for gold, paper, and various currencies like the Hungarian crown and Austrian florin.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 22 Iunie st. v. 1885.

Table with financial data for the Bucharest market, listing prices for various types of bonds, bank notes, and gold.

AVISU.

(Nr. 2.)

Aduct la cunoscinta On. publicu, ca locul meu de ceasornicaria se afla acuma Strada Caldărarilor Nr. 496, vis-a-vis de macelăria D-lui M. Fleischer.

Me recomandă totodată pentru orice reparatură de ceasornice, cari le esecută cu cunoscuta conștiințiositate.

Cu distinsă stimă

E. Mansberger, ceasornicar.

20% Tote prețurile scădute 20% per comptant.

Magazinul de încălțăminte

al lui

Ioan Sabădeanu

Fabricat propriu și străin, solid și modern. Recomandă on. publicu cu prețuri scădute toate felurile de încălțăminte fine și ordinare, pentru bărbați, dame și copii, gata séu după măsuri fabricate.

Ghete de bărbați dela v. a. fl. 3.60 cr. în sus.

Ghete de dame " " " 3. " " "

Pantofi și ghete de copii dela 60 " " "

Pantofi de casă de piele, pîslă séu stofă brodate cu flori pentru bărbați și dame dela v. a. fl. 1.30 cr. în sus.

Specialitate.

Cisme de copii în creț de Karlsbad dela v. a. fl. 3.50 cr. în sus

" " fete și băieți " " " 4.50 " " "

Șosoni de postavă de pîslă și cu Gumă englesă. — Șosoni cu talpe de pîslă lungi și scurți pentru voiagiori. — Galoci de gumă englesă. — Sandale de gumă și de pîslă pentru dame, bărbați și copii cu prețuri estine.

Cisme de copii ordinare dela v. a. fl. 2 în sus

" " bărbați " " " 5 1/2 " " "

" " femei " " " 4 " " "

Comandele din afară se efectuează după măsurile trimise prompt și cele nepotrivite se iau înderăt în schimb.

20% Tote prețurile scădute 20%

Comande din provincie

(Nr. 27.)

se execută punctura

Pentru sezonul de primăvară

Toalete

de promenade, de mirese

și de casă

Mantale de plôie, Jaquete și Mantile după cea mai nouă modă

se confecționează de grabă și eu prețuri moderate

Kovasznai & Keresztesy

în salonul lor de confecțiuni de dame Brașov (piața mare.)

Mostre se trimittă la cerere franco.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoii a se abonă la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeri dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.”

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș. It lists train numbers, departure times, and arrival times for different types of services like omnibus, accelerated, and passenger trains.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.